

Opdrachtgever

IWI

Inspectie Werk en Inkomen
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Opdrachtnemer

IWI

Onderzoek

Landelijk oordeel uitvoering Wsw 2005

Startdatum – 22 mei 2006

Einddatum – 10 april 2007

Categorie

Toezicht en functioneren van sociale
zekerheid

Uitvoering Wet sociale werkvoorziening 2005

Doel en vraagstelling

IWI houdt toezicht op de uitvoering van de Wsw en geeft jaarlijks een landelijk oordeel over de uitvoering. Een samenvatting van het oordeel wordt opgenomen in het jaarverslag Het rapport zal worden uitgebracht voordat het Jaarverslag verschijnt. De vraag die in het kader van het (documenten)onderzoek wordt beantwoord is of de uitvoeringsorganisaties voldoen aan de eisen die de wet en regelingen stellen met betrekking tot de rechtmatigheid en in hoeverre de doelen van de Wsw worden bereikt.

Conclusie

De uitvoeringsorganisaties in de sociale werkvoorziening leverden in 2005 een belangrijke bijdrage aan het bereiken van de doelstellingen van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). De organisaties realiseerden ruim 90.000 werkplekken, 750 meer dan in Minder goed ging het met de wachtlijsten: 15.000 mensen wachtten in 2005 gemiddeld een jaar op een plek. De manier waarop de Wsw werd uitgevoerd, was in overeenstemming met de wet- en regelgeving. Dat blijkt uit het vandaag gepubliceerde rapport Uitvoering Wet sociale werkvoorziening 2005 van de Inspectie Werk en Inkomen. De sociale werkvoorziening biedt werkplekken voor mensen die vanwege een handicap geen baan kunnen vervullen op de reguliere arbeidsmarkt. Met de uitvoering van de Wsw was in 2005 ruim 2,2 miljard euro subsidie gemoeid. In dat jaar realiseerden de uitvoeringsorganisaties in de sociale werkvoorziening 90.365 werkplekken voor Wsw'ers, dat zijn er 547 meer dan waarvoor subsidie was verstrekt. Het aantal Wsw'ers dat onder begeleiding bij een regulier bedrijf ging werken, nam toe tot 15,4 procent van de nieuwe Wsw-werknemers (van 9,7 in 2004). De landelijke doelstelling van 25 procent bleef hier echter nog ver buiten bereik. Alle 111 uitvoeringsorganisaties hebben een verslag ingediend over de rechtmatigheid en doeltreffendheid van hun uitvoering in De inspectie heeft voor haar onderzoek die verslagen beoordeeld. Daarbij onderzocht IWI of de uitvoering voldoet aan de eisen die de wet daaraan stelt en in hoeverre de doelen van de wet zijn bereikt. Bron: Inspectie SZW, bewerking secretariaat KWI

Uitvoering Wet sociale werkvoorziening

Uitvoering Wet sociale werkvoorziening

R 07/05, maart 2007
ISSN 1383-8733
ISBN 978-90-5079-179-3

Voorwoord

De Wet sociale werkvoorziening biedt de mogelijkheid tot werken onder aangepaste omstandigheden voor die mensen die volgens een indicatiebeschikking of herindicatiebeschikking tot de doelgroep behoren. Deze mogelijkheid is bedoeld voor mensen met een arbeidshandicap, die uitsluitend met behulp van deze aanpassingen tot werken in staat zijn. Gemeenten of uitvoeringsorganisaties voeren deze wet uit en bieden aan bijna honderdduizend mensen werk.

De Inspectie Werk en Inkomen houdt namens de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid toezicht op de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening. Jaarlijks geeft de inspectie een landelijk oordeel over deze uitvoering.

De inspectie wil met dit oordeel de minister, het Parlement, de gemeenten en de uitvoeringsorganisaties een beeld geven over de stand van zaken van de uitvoering over 2005 over de rechtmatigheid en de doeltreffendheid van de Wsw. In het rapport wordt de uitvoering van 2005 vergeleken met het beeld en het oordeel van de inspectie over 2004.

De staatssecretaris heeft met ingang van 2005 een aantal maatregelen genomen om het probleem van de omvang en duur van de wachtlijst op te lossen. De inspectie heeft hieraan in het oordeel aandacht geschonken. Het oordeel en de door de inspectie genoemde knelpunten kan de staatssecretaris, indien hij daartoe aanleiding ziet, gebruiken voor de aansturing van de uitvoeringsorganisaties. De uitvoeringsorganisaties kunnen hiervan gebruik maken voor de verbetering van de uitvoering van de Wsw.

Mw. mr. drs. C. Kervezee
Inspecteur-generaal

Inhoud

1	Inleiding	7
2	Bevindingen en conclusies	9
2.1	Rechtmatigheid	9
2.2	Doeltreffendheid	9
3	Oordeel	17
	Lijst van afkortingen	19
	Bijlage: Reactie Centrale organisatie werk en inkomen	21
	Publicaties van de Inspectie Werk en Inkomen	25

I Inleiding

De Inspectie Werk en Inkomen (IWI) houdt namens de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) toezicht op de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) door gemeenten. De Wsw heeft tot doel dat gemeenten aan zoveel mogelijk ingezetenen, die volgens een indicatiebeschikking of herindicatiebeschikking tot de doelgroep behoren, een dienstbetrekking of arbeidsovereenkomst aanbieden voor het verrichten van arbeid onder aangepaste omstandigheden. Deze arbeid is gericht op het behouden dan wel het bevorderen van de arbeidsbekwaamheid mede met het doel het kunnen gaan verrichten van arbeid onder normale omstandigheden.

IWI heeft een documentenonderzoek ingesteld naar de uitvoering van de Wsw over 2005. Het onderzoek is gericht op de vraag of de uitvoering voldoet aan de eisen die in de wet en regelingen zijn gesteld en in hoeverre de doelen van de wet zijn bereikt. In overeenstemming met het toezichtregime dat sinds 2004 voor de Wet werk en bijstand wordt toegepast geeft de inspectie een landelijk oordeel over de rechtmatigheid en doeltreffendheid van de uitvoering van de Wsw.

Belangrijke vragen voor de inspectie zijn:

1. Is de uitvoering rechtmatig? Dit hangt af van de vraag of de dienstbetrekking rechtmatig is.
 - De persoon moet op grond van een geldige (her-)indicatie behoren tot de doelgroep;
 - De persoon moet ingezetene van de gemeente zijn op moment van plaatsing;
 - Uitvoeringsorganisaties moeten de indeling naar arbeidshandicap juist toepassen;
 - De herindicatie moet tijdig plaatsvinden;
 - De dienstbetrekking moet worden beëindigd na het niet meer behoren tot de doelgroep, zodra een aanbod voor passende arbeid of een alternatieve opvang is gedaan.
2. Worden de doelen van de wet bereikt en welke bijdrage leveren de uitvoeringsorganisaties hieraan?
 - Realiseren van de taakstelling voor arbeidsplaatsen en begeleid werken;
 - Beheersen van de wachtlijst;
 - Uitstroom uit de Wsw.

Daarnaast geeft IWI in dit rapport informatie over detacheringen in de Wsw.

De gemeenten hoeven in het verslag over de uitvoering geen verantwoording af te leggen over rechtmatigheidsaspecten, zoals:

- aanwijzingsbesluiten;
- proces (her-) indicatie;
- wachtlijstbeheer;
- verzorging van inpassing in arbeid inclusief begeleiding;
- voorwaarden waaraan begeleid werken dient te voldoen;
- verplichting van samenwerking van de gemeente, UWV en CWI;
- verplichting tot beëindiging van de dienstbetrekking;
- advies van CWI bij opzegging dienstbetrekking.

Bij doeltreffendheid hoeven gemeenten geen verantwoording af te leggen over

- bevorderen van de kwaliteit van de arbeid;
- inschakeling in arbeid onder normale omstandigheden;
- uitstroom kansrijken;
- inspanningen om passende arbeid onder normale omstandigheden of feitelijke opvang voor personen te vinden met een dienstbetrekking/ arbeidsovereenkomst, zodra deze personen niet langer tot de doelgroep Wsw behoren na herindicatie.

IWI heeft deze aspecten dan ook niet in het landelijke oordeel opgenomen.

Gemeenten voeren de Wsw veelal uit in een samenwerkingsverband. In dit rapport hanteert de inspectie de term uitvoeringsorganisaties. Het onderzoek is gebaseerd op het verslag van de uitvoering dat door alle III uitvoeringsorganisaties (gemeenten of bestuur van een gemeen-

schappelijke regeling) over 2005 is ingediend bij de minister.

De belangrijkste bevindingen over de rechtmatigheid en de doeltreffendheid die uit de verslagen over de uitvoering zijn gehaald en de conclusies die daaruit zijn getrokken, vormen de basis van het oordeel.

De inspectie legt al haar conceptrapportages voor bestuurlijke reactie voor aan de betrokken organisaties en neemt de kern van deze reactie op in het rapport. De inspectie heeft het conceptrapport op 26 februari 2007 voorgelegd aan de Raad van Bestuur van CWI. De Raad van Bestuur heeft op 26 maart 2007 gereageerd en meegedeeld dat het rapport voor CWI geen aanleiding geeft om daarop een reactie te formuleren. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft aangegeven dat, indien ze reageert op rapportages, zij dit uitsluitend via haar eigen kanalen doet. Dit rapport bevat derhalve ook geen reactie van de VNG.

2 Bevindingen en conclusies

Bij de bevindingen en conclusies is per onderwerp een korte toelichting gegeven als referentie. Waar nodig worden gegevens met een tabel geïllustreerd en een relatie gelegd met 2004.

2.1 Rechtmatigheid

Met uitzondering van de tijdige herindicatie voldoet de rechtmatigheid van de uitvoering in 2005 aan de eisen die de wet en regelingen daaraan stellen.

Sinds 2005 is het proces van (her-)indicering opgedragen aan de Centrale organisatie werk en inkomen (CWI). Dit betekent dat de uitvoeringsorganisaties tijdig een verzoek om herindicatie moeten indienen bij CWI. Landelijk is bij het merendeel van de uitvoeringsorganisaties sprake van niet tijdige herindicatiebesluiten. Voor de helft is dit een gevolg van een niet tijdig verzoek om herindicatie door de uitvoeringsorganisaties zelf. De uitvoeringsorganisaties moeten zich verantwoorden over de overschrijding van niet tijdige herindicatiebesluiten. Dit kan namelijk gevolgen hebben voor de vaststelling van de subsidie. In 2005 bedraagt de overschrijding omgerekend in tijd 206 standardeenheden (SE'n).¹ Als de subsidie op grond van deze tekortkoming lager zou worden vastgesteld is hiermee een bedrag van vier miljoen euro gemoeid. Dat is 0,18 procent van het landelijke budget. De uitkomst van eventuele bezwaarprocedures is nog niet bekend.

Over de gevallen waarbij de uitvoeringsorganisaties wel tijdig een verzoek hebben gedaan maar het CWI niet tijdig een besluit heeft genomen, hoeven de uitvoeringsorganisaties geen verantwoording af te leggen over de overschrijding in tijd.

IWI heeft in 2006 onderzoek gedaan naar de tijdige besluitvorming door CWI in 2005 en het eerste kwartaal 2006.² Hierin constateert IWI dat CWI in 2005 problemen heeft gehad met het tijdig nemen van besluiten, maar ook maatregelen heeft genomen om deze problemen op te lossen. Over het eerste tertaal 2006 heeft het CWI in 95 procent van de ingekomen aanvragen om herindicatie tijdig een besluit genomen.³

2.2 Doeltreffendheid

De uitvoeringsorganisaties hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan het bereiken van de hoofddoelen van de Wsw, te weten het realiseren van de taakstelling voor arbeidsplaatsen en begeleid werken

In onderstaand schema wordt het proces van uitvoering Wsw weergegeven. Hierin zijn ook de uitvoeringsgegevens 2005 opgenomen. Daarna volgt een toelichting per onderdeel van de uitvoering.

1

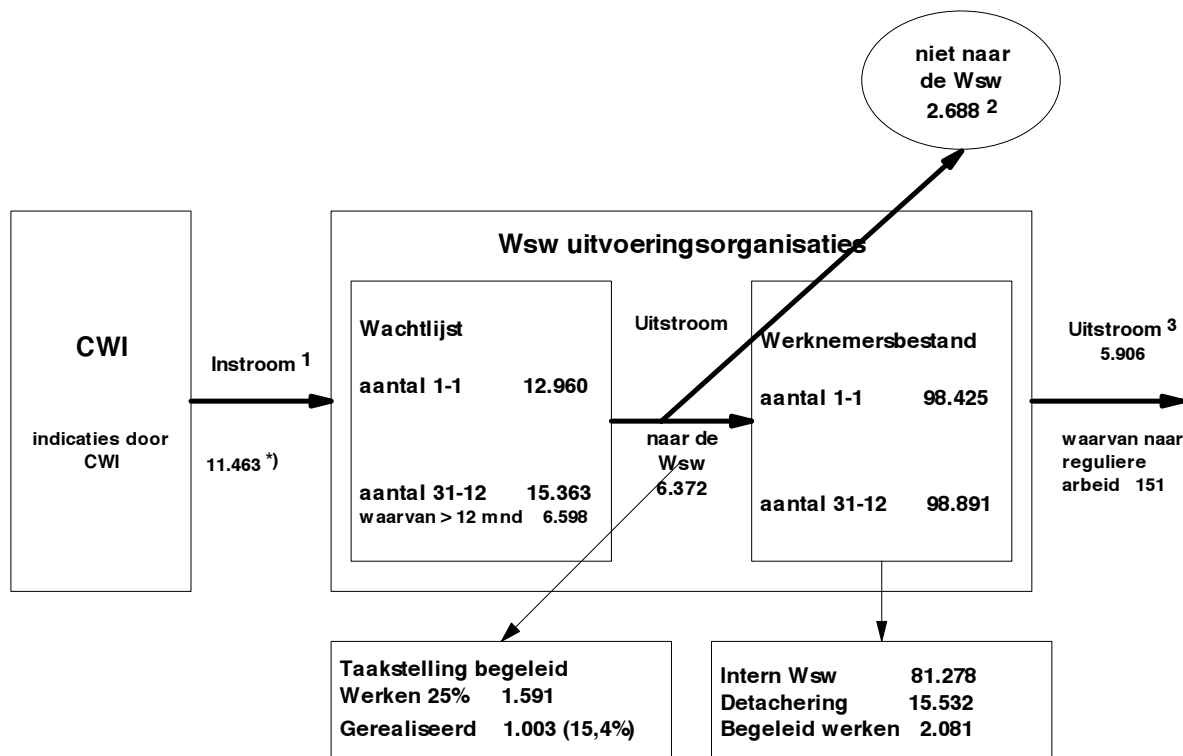
Standaardeenheid (SE) is een eenheid die overeenkomt met een full-time arbeidsplaats (fte) voor een werknemer die is ingedeeld in arbeidshandicap licht of matig. In de CAO is een fte een volledige dienstbetrekking met een werkweek van 36 uur.

2

Rapport 'Wsw indicatiestelling door CWI; RO/06 september 2006.

3

Bron: kwartaalbericht Arbeidsmarkt september 2006.

*) waarvan ruim 1.500 terugplaatsing op wachtlijst na ontslag

- 1 Van de totale instroom wachtlijst van 11.463 bestaat een deel uit personen die na proeftijd, of na contract voor bepaalde tijd, uit de Wsw zijn ontslagen en vervolgens weer zijn teruggeplaatst op de wachtlijst.
- 2 Dit aantal is inclusief de personen die na herindicatie niet meer tot de doelgroep Wsw behoren en van de wachtlijst zijn afgevoerd.
- 3 Dit aantal is inclusief de personen waarvan de dienstbetrekking/arbeidsovereenkomst is beëindigd nadat betrokkenen na herindicatie niet langer tot de doelgroep Wsw behoren.

Het volume van de Wsw wordt bepaald door een aantal variabelen. Dit zijn enerzijds de in- en uitstroom van de wachtlijst en anderzijds de in- en uitstroom van het werknemersbestand. De instroom op de wachtlijst bestaat uit door CWI geïndiceerde personen voor de Wsw en personen die na ontslag uit dienstbetrekking (intern Wsw en detacheringen) of arbeidsovereenkomst (begeleid werken) teruggeplaatst worden op de wachtlijst. De uitstroom van de wachtlijst bestaat uit personen die in de Wsw geplaatst worden en uit personen die van de wachtlijst worden afgevoerd. De plaatsing in de Wsw is in belangrijke mate afhankelijk van de plaatsingsruimte die ontstaat doordat personen uit de Wsw uitstromen.

In 2005 is evenals voorgaande jaren de instroom van de wachtlijst substantieel groter dan de plaatsingsruimte die door uitstroom uit de Wsw ontstaat.

De uitstroom uit de Wsw wordt voor het grootste deel veroorzaakt door natuurlijk verloop en het niet verlengen van dienstbetrekkingen/arbeidsovereenkomst (na de proeftijd of voor een bepaalde tijd). Van de totale uitstroom dienstbetrekkingen wordt zestien procent teruggeplaatst op de wachtlijst.

Een afgeleide doelstelling van de Wsw is het bevorderen dat personen uit de Wsw uistromen naar reguliere arbeid. Uit de verantwoordingsinformatie van 2005 (en ook van 2004) blijkt dat slechts 151 personen (twee procent van de totale uitstroom) naar regulier werk zijn uitgestroomd.

Het geëigende instrument om als tussenstop de uitstroom te bevorderen is plaatsing in begeleid werken. De resultaten die daarmee worden bereikt in 2005 (en ook over 2004 zijn vastgesteld) zijn aanmerkelijk beter, maar begeleid werken leidt niet of nauwelijks tot uitstroom naar reguliere arbeid omdat de duurzaamheid van de plaatsingen in begeleid werken beperkt is. IWI heeft in 2005 een verkennende studie uitgevoerd naar de oorzaken van de beperkte duurzaamheid van begeleid werken in de Wsw.⁴

4

Rapport 'Duurzaamheid van begeleid werken in de Wsw; V05/06, oktober 2005.

Iwi vindt dat de oplossing voor een deel van de onderkende oorzaken van het gebrek aan duurzaamheid moet worden gezocht in duurzaamheid van regelgeving, harmonisatie van wet- en regelgeving en voorlichting.

Bij begeleid werken is de uitstroom twintig procent, waarbij in tweederde van de gevallen de dienstbetrekking/arbeidsovereenkomst (na de proeftijd of voor bepaalde tijd) niet wordt verlengd. Van de totale uitstroom begeleid werken wordt tachtig procent weer teruggeplaatst op de wachtlijst.⁵

5

Bron: jaarrapport Wsw-statistiek
2005 Research voor Beleid.

Realisatie taakstelling arbeidplaatsen 2005

Gemeenten of besturen gemeenschappelijke regeling krijgen subsidie op basis van budgetfinanciering voor de realisatie van een vooraf vastgesteld aantal arbeidsplaatsen in de Wsw, uitgedrukt in standardeenheden (SE'n). De doeltreffendheid van de uitvoering wordt bepaald door de mate waarin de verstrekte subsidie is aangewend voor het realiseren van arbeidsplaatsen ten behoeve van personen die behoren tot de doelgroep.

Bij onderrealisatie van het aantal arbeidsplaatsen wordt de subsidie verlaagd met de verstrekte subsidie voor het aantal niet gerealiseerde arbeidsplaatsen. Hierbij is sprake van ondoeltreffende uitvoering van de wet indien de uitvoeringsorganisatie nog personen op de wachtlijst heeft die beschikbaar zijn om in de Wsw geplaatst te worden. Daarnaast is er bij uitvoeringsorganisaties ook sprake van overrealisatie voor zover zij méér arbeidsplaatsen realiseren dan waarvoor zij subsidie ontvangen.

Ook in 2005 hebben uitvoeringsorganisaties die meer personen hebben geplaatst dan waarvoor subsidie is ontvangen, gebruik gemaakt van intercollegiale uitruil. Hierbij kan een uitvoeringsorganisatie gebruik maken van de niet benutte subsidie van een uitvoeringsorganisatie met een onderrealisatie van arbeidsplaatsen. Hiermee blijft de landelijk verstrekte subsidie zoveel mogelijk beschikbaar voor de uitvoering Wsw.

De uitvoeringsorganisaties hebben in 2005 – evenals in 2004 – per saldo meer arbeidsplaatsen gerealiseerd dan de taakstelling van 89.816, waarvoor subsidie is verstrekt. Op het niveau van de individuele uitvoeringsorganisatie is een deel van de overrealisatie gefinancierd door onderlinge uitruil van arbeidsplaatsen. In tabel I is de realisatie over 2005 weergegeven ten opzichte van de jaren 2002 tot en met 2004 nadat gebruik is gemaakt van uitruil.

Tabel 1**Realisatie taakstelling arbeidsplaatsen 2005**

	2005	2004	2003	2002
Beschikbaar budget	€ 2.218.509.970	€ 2.169.266.290	€ 2.141.431.883	€ 2.071.948.193
Landelijke taakstelling	89.816,9 SE	89.041,2 SE	89.042,8 SE	89.809,6 SE
Landelijk gerealiseerd	90.364,4 SE	89.618,2 SE	87.787,4 SE	86.996,6 SE
Landelijke onderrealisatie			1.255,4 SE	2.813,0 SE
Landelijke overrealisatie	547,5 SE	576,4 SE		
Percentage landelijke onderrealisatie			1,41 %	3,13 %
Percentage landelijke overrealisatie	0,61 %	0,65 %		
Terugvordering niet gerealiseerde arbeidsplaatsen	53,7 SE	106,3SE	1.327,2 SE	2.948,0 SE
Bedrag terugvordering niet gerealiseerde arbeidsplaatsen	€ 1.326.289	€ 2.601.703	€ 31.911.316	€ 67.932.707
Aantal uitvoeringsorganisaties realisatie taakstelling	2	4	8	1
Aantal uitvoeringsorganisaties onderrealisatie taakstelling	45	37	74	78
Aantal uitvoeringsorganisaties overrealisatie taakstelling	64	70	29	32
Totaal onderrealisatie uitvoeringsorganisaties	53,7 SE	106,3 SE	1.327,2 SE	2.945,1 SE
Totaal overrealisatie uitvoeringsorganisaties	601,2 SE	682,7 SE	65,6 SE	132,1 SE

Begeleid werken

Begeleid werken is een vorm van arbeidsinpassing waarbij integratie in de arbeid wordt nagestreefd buiten de beschutte omgeving van het traditionele sociale werkvoorzieningsbedrijf. Doel hiervan is de integratie van gehandicapten in de samenleving te bevorderen. Bij ministeriele regeling is vastgesteld dat jaarlijks een deel van de nieuwe dienstbetrekkingen bij voorrang moet worden gebruikt voor plaatsing in begeleid werken. Voor 2005 is de taakstelling 25 procent. Bij het niet realiseren van de taakstelling wordt de subsidie verlaagd met de omvang van onderrealisatie indien dit verwijtbaar wordt geacht aan de uitvoeringsorganisatie. Het niet realiseren van de taakstelling door onvoldoende beschikbare personen met de indicatie begeleid werken, alsmede het – ondanks inschakeling van een begeleidingsorganisatie – niet kunnen vinden van arbeidsplaatsen begeleid werken bij reguliere werkgevers, wordt als niet verwijtbaar aangemerkt.

In 2005 is van de nieuwe werknemers 15, 4 procent via begeleid werken geplaatst. De taakstelling is, ondanks een forse toename ten opzichte van 2004, echter ook in 2005 niet gehaald. Een aantal individuele uitvoeringsorganisaties heeft de taakstelling wel gerealiseerd (zie tabel 2) Afgezet tegen de maatstaven die de minister hanteert, wordt landelijk in ruim 200 gevallen de onderrealisatie verwijtbaar geacht. Dit kan, los van de uitkomst van eventuele bezwaarprocedures, leiden tot een vermindering van de subsidie tot een bedrag van vijf miljoen voor dertig uitvoeringsorganisaties.

In tabel 2 is de realisatie van begeleid werken over 2005 vergeleken met de jaren 2002 tot en met 2004.

Tabel 2*Realisatie begeleid werken (BW) in 200*

	2005	2004	2003	2002
Landelijke taakstelling 25 procent instroom in begeleid werken	1.591	1.759	1.618	1.611
Landelijk gerealiseerd	1.003	696	443	501
Percentage gerealiseerd instroom in begeleid werken	15,4 %	9,7 %	6,7 %	7,6 %
Aantal uitvoeringsorganisaties met taakstelling	89	89	90	88
Aantal uitvoeringsorganisaties taakstelling gerealiseerd	22	15	7	5
Aantal uitvoeringsorganisaties taakstelling niet gerealiseerd	67	74	83	83
Aantal uitvoeringsorganisaties met realisaties nul procent	9	24	20	22
Aantal uitvoeringsorganisaties zonder taakstelling	0	1	0	2

Uit de tabel blijkt dat in 2005 1.003 personen zijn geplaatst. De realisatie van ruim vijftien procent betekent een sterke stijging ten opzichte van voorgaande jaren. Wellicht is dit mede een gevolg van de discretionaire bevoegdheid die de gemeente sinds 2005 heeft gekregen om de indicatie Wsw in te trekken indien de persoon een passend aanbod voor begeleid werken weigert, waarmee de vrijblijvendheid om begeleid werken te verrichten, is komen te vervallen. De doelstelling om via begeleid werken de doorstroming naar reguliere arbeid te bevorderen, werkt echter tot op heden niet. Van de uitstroom uit begeleid werken van bijna vijfhonderd personen (twintig procent) in 2005 is slechts zes procent doorgestroomd naar reguliere arbeid.⁶ Tweederde deel van de uitstroom is een gevolg van het niet verlengen van de arbeidsovereenkomst na proeftijd of voor bepaalde tijd. Meer dan tachtig procent van de uitstroom wordt teruggeplaatst op de wachtlijst.

De uitstroom vanuit dienstbetrekkingen (intern Wsw en detacheringen) was in 2005 vijf procent.

Het aantal personen dat na 1 januari 1998, het moment van invoering van het instrument begeleid werken, in de Wsw is geplaatst en ultimo 2005 nog een arbeidsplaats bezet, bedraagt ruim 33.000. Hiervan zijn 2.081 personen werkzaam in begeleid werken (zes procent).

Detachering

Detachering is eveneens een vorm van arbeidsinpassing waarbij integratie in arbeid wordt nagestreefd buiten de beschutte omgeving van het traditionele sociale werkvoorzieningsbedrijf. Ook hiervan is het doel integratie van de gehandicapten in de samenleving te bevorderen. Voor detachering is geen taakstelling bepaald.

In 2005 is het aantal detacheringen landelijk met ruim twintig procent gestegen tot 15.532 (2004: 12.773 detacheringen). Landelijk is het aandeel detacheringen zestien procent van het totale werknemersbestand

Wachtlijst

Het aantal personen op de wachtlijst en gemiddelde duur van de personen op de wachtlijst geven inzicht in de mate waarin de uitvoeringsorganisatie doeltreffend is in het aanbieden van dienstbetrekking/arbeidsovereenkomst aan de tot de doelgroep Wsw behorende personen. De wachtlijstproblematiek is de laatste jaren aanzienlijk toegenomen. Het schema Uitvoering Wsw 2005 laat zien dat de plaatsingsruimte om personen vanaf de wachtlijst in de Wsw te kunnen plaatsen in geen verhouding staat met de instroom op wachtlijst.

In tabel 3 wordt de wachtlijstontwikkeling sinds 2002 weergegeven en de toename ten opzichte van 2004.

6

Bron jaarrapport Wsw-statistiek
2005 Research voor Beleid.

Tabel 3*Ontwikkeling wachtlijst in de periode 2002 – 2005 (in personen)*

	Aantal uitvoeringsorganisaties	wachtlijstomvang ultimo				kengetallen 2002 = 100 wachtlijstomvang ultimo				toename 2005 t.o.v. 2004
		2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005	
Groningen	7	627	654	756	797	100	104	121	127	5 %
Friesland	4	213	420	663	730	100	197	311	343	10 %
Drente	3	343	340	538	633	100	99	157	185	18 %
Overijssel *	10	444	708	1.209	1.487	100	159	272	335	23 %
Gelderland	9	753	1.271	1.760	1.655	100	169	234	220	-6 %
Utrecht	6	201	250	459	424	100	124	228	211	-8 %
Noord-Holland	10	637	938	1.651	2.130	100	147	259	334	29 %
Zuid-Holland	17	802	1.079	1.695	2.306	100	135	211	288	36 %
Zeeland	4	162	255	459	566	100	157	283	349	23 %
Noord-Brabant	11	873	1.534	2.293	2.734	100	176	263	313	19 %
Limburg	8	710	1.060	1.477	1.901	100	149	208	268	29 %
Landelijk	89	5.765	8.509	12.960	15.363	100	148	225	266	19 %

* inclusief Flevoland

De wachtlijst is in 2005 met achttien procent gestegen. Dat is weliswaar minder dan in 2004 (ruim vijftig procent), maar in relatie tot het werknemersbestand is de omvang van 15.300 personen aanzienlijk (2004: 12.956 personen). Het aantal personen dat langer dan één jaar op de wachtlijst staat is 6.600 personen, en de gemiddelde duur op de wachtlijst bedraagt 12,6 maanden (2004: 3.742 personen en een gemiddelde duur van tien maanden).

De staatssecretaris heeft met ingang van 2005 maatregelen genomen met de verwachting dat deze snel tot resultaten zouden leiden om zowel de omvang als de duur op de wachtlijst terug te dringen. De maatregelen omvatten:

- het inzichtelijk maken van de wachtlijstproblematiek door onderscheid te maken tussen personen die direct beschikbaar zijn om geplaatst te worden en personen die niet direct beschikbaar zijn;
- het continueren van de intercollegiale uitruil van arbeidsplaatsen om de onderrealisatie van arbeidsplaatsen zoveel mogelijk te beperken;
- de bevoegdheid tot het kunnen intrekken van de indicatiebeschikking bij personen op de wachtlijst die een passend aanbod voor Wsw-arbeid of begeleid werken weigeren;
- het stimuleren van het first in first out systeem door personen die verwijtbaar langer dan één jaar op de wachtlijst staan niet bij de subsidietoekenning te betrekken.

De uitvoeringsorganisaties hebben in 2005:

- landelijk de plaatsingsruimte om personen in de Wsw te plaatsen maximaal benut door meer arbeidsplaatsen te realiseren dan waarvoor subsidie is verkregen;
- door intercollegiale uitruil een minimale onderrealisatie gerealiseerd waardoor de verstrekte subsidie maximaal voor de uitvoering van de Wsw beschikbaar is gebleven;
- een gemeentelijke bijdrage voor de uitvoering ontvangen die in vergelijking met 2004 met 21 procent is gestegen en 3,8 procent van de rijkssubsidie bedraagt.

Het aandeel van personen op de wachtlijst dat niet direct beschikbaar is voor arbeid is gering en bedraagt ruim drie procent.

Ondanks inspanningen van de uitvoeringsorganisaties zijn de verwachtingen die de staatssecretaris had van de maatregelen, het terugdringen van de omvang van de wachtlijst en de wachtduur, in 2005 niet uitgekomen. De omvang van het aantal personen dat op de wachtlijst staat, is verder toegenomen evenals de gemiddelde duur.

In 2005 zijn ruim 5.900 personen uitgestroomd uit het werknemersbestand. De uitvoeringsorganisaties hebben deze plaatsingsruimte maximaal benut om personen van de wachtlijst in de Wsw te plaatsen. Ze hebben 6.400 personen van de wachtlijst in de Wsw geplaatst. Daarnaast zijn bijna 2.700 personen om andere reden van de wachtlijst afgevoerd.

De uitstroom uit de Wsw is substantieel kleiner dan de ruimte om geplaatst te worden.

Niet alle uitvoeringsorganisaties kennen dezelfde wachtlijstproblematiek. Er bestaat een aanzienlijke bandbreedte tussen uitvoeringsorganisaties voor:

- de omvang de wachtlijst in relatie tot het werknemersbestand (variërend van vier tot 31 procent);
- het aantal personen dat langer dan één jaar op de wachtlijst staat (bandbreedte van nul tot 82 procent);
- de ontwikkeling van de wachtlijst sinds 2002, waarbij uitgedrukt in kengetallen in 2005 sprake is van een bandbreedte van 65 tot 775 (kengetal 2002 = 100).

Om inzicht te krijgen in de wijze waarop uitvoeringsorganisaties omgaan met de wachtlijstproblematiek heeft IVW overleg gevoerd met enkele uitvoeringsorganisaties die een aanzienlijke wachtlijstproblematiek hebben en met enkele uitvoeringsorganisaties waar deze problematiek beperkt aan de orde is. Uit gesprekken met vijf uitvoeringsorganisaties is een aantal oorzaken voor de omvang van de wachtlijst en de verblijfsduur genoemd. Het betreft onder andere:

- het laagdrempelige karakter van de indicatieprocedure bij het CWI (uitsluitend gericht op de kandidaat waarbij geen relatie wordt gelegd met een reëel perspectief om geplaatst te kunnen worden);
- het financieringsstelsel van de Wsw. Het wegwerken van de wachtlijst leidt tot een lagere taakstelling en daarmee tot een lager budget;
- het ontbreken van prikkels om uitstroom uit het Wsw werknemersbestand te bevorderen. Een hoge uitstroom kan leiden tot verlaging van het aantal toegekende arbeidsplaatsen als gevolg van herverdeeffecten;
- kandidaten die op de wachtlijst staan zijn in veel gevallen feitelijk al aan de slag omdat gebruik is gemaakt van andere financieringsbronnen. Genoemd zijn gelden die het UWV beschikbaar stelt voor personen met een Wajonguitkering, werken met behoud van uitkering en gelden uit het werkdeel op grond van de Wet werk en bijstand. Een plaats op de wachtlijst impliceert daarom niet altijd inactiviteit;

Alle organisaties gaven aan zoveel mogelijk te plaatsen op grond van het first in first out principe met de restrictie dat in alle gevallen voorrang wordt gegeven aan personen met een Wajong uitkering.

Indeling naar arbeidshandicap

De samenstelling naar arbeidshandicap van personen op de wachtlijst en het werknemersbestand dat na 1 januari 1998 een arbeidsplaats heeft gekregen, komt vrijwel overeen. Het aandeel van personen met een arbeidshandicap ernstig neemt in 2005 zowel bij het werknemersbestand als bij de wachtlijst af in vergelijking met 2004.

Voor het aandeel van personen met een arbeidshandicap ernstig op de wachtlijst is sprake van een grote bandbreedte tussen uitvoeringsorganisaties.

Bandbreedte in de uitvoering tussen uitvoeringsorganisaties en provincies

Het beeld over de uitvoering van de Wsw in 2005 is gebaseerd op de gegevens van alle uitvoeringsorganisaties. Uit vergelijking van de resultaten van uitvoeringsorganisaties onderling en op provinciaal niveau blijkt dat sprake is van verschillen. Vooral als het gaat om begeleid werken, detacheringen, wachtlijsten, samenstelling werknemersbestand en wachtlijsten naar arbeidshandicap, en gemeentelijke bijdragen.

In tabel 4 is deze bandbreedte in de uitvoering weergegeven.

Tabel 4
Bandbreedte in de uitvoering

	Uitvoeringsorganisaties	Provincies
Realisatie taakstelling begeleid werken	0 tot 83 procent	5 tot 31 procent
Aandeel begeleid werken in totaal werknemersbestand na 1-1-1998 geplaatst	0 tot 20 procent	3 tot 15 procent
Aandeel detacheringen in totaal werknemersbestand	0 tot 37 procent	7 tot 25 procent
Omvang wachtlijst in relatie tot totaal werknemersbestand	4 tot 31 procent	11 tot 19 procent
Aandeel arbeidshandicap ernstig op de wachtlijst	8 tot 70 procent	20 tot 50 procent
Aandeel arbeidshandicap ernstig in totaal werknemersbestand na 1-1-1998 geplaatst	6 tot 68 procent	21 tot 52 procent
Percentage gemeentelijke bijdrage van verstrekte rijkssubsidie	0 tot 24 procent	1 tot 8 procent

Het is van belang meer inzicht te verkrijgen wat ten grondslag ligt aan deze aanzienlijke bandbreedte in de uitvoering van de Wsw

3 Oordeel

Rechtmatigheid

De rechtmatigheid van de uitvoering van de Wsw voldoet – met uitzondering van de tijdige herindicatie – aan de eisen die wet en regelgeving daaraan stellen. IWI oordeelt positief over de rechtmatige uitvoering van de Wsw in 2005 door de uitvoeringsorganisaties.

De in 2005 gesignaleerde problemen met het tijdig nemen van besluiten herindicatie door het CWI zijn in 2006 opgelost.

Het tijdig indienen van een verzoek om herindicatie bij CWI door de uitvoeringsorganisaties betreft een administratieve handeling waarbij weliswaar een veelheid aan bijlagen moet worden meegeleverd. IWI is van mening dat met enige planning en interne afstemming bestaande tekortkomingen opgeheven kunnen worden.

Doeltreffendheid

De uitvoeringsorganisaties hebben in 2005 een belangrijke bijdrage geleverd aan de het bereiken van de doelstellingen van de Wsw.

Taakstelling aantal arbeidsplaatsen

Zestig procent van de uitvoeringsorganisaties heeft meer arbeidsplaatsen gerealiseerd dan waarvoor subsidie is verkregen. Landelijk zijn ruim vijfhonderd arbeidsplaatsen meer gerealiseerd dan de taakstelling van 89.800. Hierbij is maximaal mogelijk gebruik gemaakt van uitruil van arbeidsplaatsen. Door uitruil van arbeidsplaatsen vloeit 1,3 miljoen euro in plaats van vijf miljoen euro terug naar het ministerie in verband met niet gerealiseerde arbeidsplaatsen.

Begeleid werken

Hoewel de taakstelling van 25 procent nog niet is gehaald, betekent de realisatie van ruim vijftien procent van het aantal nieuwe plaatsingen in begeleid werken in 2005 een sterke stijging ten opzichte van voorgaande jaren. IWI is van mening, wil dit instrument doeltreffend werken, dat behalve het meer plaatsen van personen in begeleid werken ook de duurzaamheid van plaatsingen in begeleid werken en de uitstroom vanuit begeleid werken naar reguliere arbeid verbeterd moeten worden. IWI vindt dat met betrekking tot de duurzaamheid van plaatsingen met name aandacht zal moeten worden gegeven aan de duurzaamheid van de regelgeving, harmonisatie van wet- en regelgeving en voorlichting.

Detachering

Het realiseren van detacheringen is in 2005 met ruim twintig procent gestegen. Detachering blijkt een succesvol instrument te zijn om integratie van gehandicapten in arbeid te realiseren buiten de beschutte omgeving van het traditionele sociale werkvoorzieningsbedrijf en zo integratie in de samenleving te bevorderen.

WachtlIJst

De wachtlIJst is ondanks de getroffen maatregelen ook in 2005 gegroeid. Hoewel de groei minder hard is dan in 2004 is de omvang van de wachtlIJst in relatie tot het werknemersbestand aanzienlijk.

De groei van de wachtlIJst blijft een knelpunt. Deze ontwikkeling wordt deels veroorzaakt door factoren die buiten de uitvoering van de Wsw liggen, zoals wijzigingen in aanpalende regelingen sociale zekerheid en het wegvallen van mogelijkheden voor gesubsidieerde arbeid. IWI heeft vastgesteld dat het aantal personen dat geplaatst moet worden, structureel hoger blijft dan de plaatsingsruimte die ontstaat door uitstroom uit de Wsw, alsmede dat de gemiddelde duur op de wachtlIJst verder toeneemt.

IWI vindt dat extra aandacht moet worden gegeven aan activering van personen die langdurig op de wachtlIJst staan in afwachting van plaatsing in de Wsw. Dit ter voorkoming dat deze personen 'wegglIJden' en hierdoor de afstand tot participatie in arbeid steeds groter wordt.

Bandbreedte in de uitvoering van de Wsw

Het landelijke beeld van de uitvoering Wsw is de som van de resultaten van de afzonderlijke uitvoeringsorganisaties. IWI heeft vastgesteld dat de wachtlijstproblematiek bij uitvoeringsorganisaties niet van gelijke orde is. Er bestaat een aanzienlijke bandbreedte. IWI heeft in februari 2007 met enkele uitvoeringsorganisaties gesproken die een forse wachtlijstproblematiek hebben en met enkele waar dit maar een beperkte rol speelt. Uit dit overleg blijkt dat uitvoeringsorganisaties van mening zijn dat de effecten van het rijksbeleid, gericht op de beperking van de omvang van de wachtlijst en de verblijfsduur, gering zijn. IWI acht het noodzakelijk om behalve in de wachtlijstproblematiek ook op andere uitvoeringsaspecten meer inzicht te krijgen in wat ten grondslag ligt aan de aanzienlijke bandbreedte tussen uitvoeringsorganisaties en tussen provincies in andere onderdelen van de uitvoering Wsw. IWI wil onderzoeken wat de oorzaken zijn van deze verschillen. Zo kan het onderzoek goede voorbeelden opleveren voor een doeltreffende uitvoering en kan het relevante informatie bieden voor de voorgenomen modernisering van de Wsw.

Lijst van afkortingen

IWI	Inspectie Werk en Inkomen
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
CWI	Centrale organisatie werk en inkomen/Centrum voor Werk en Inkomen
SE'n	Standaardeenheden
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten

Bijlage

Reactie Centrale organisatie werk en inkomen

Centrale organisatie werk en inkomen

Inspectie Werk en Inkomen
Aan de wnd. Inspecteur Generaal
De heer A.J. Duymaer van Twist
Postbus 11563
2502 AN Den Haag

Naritaweg 1
Postbus 58191
1040 HD Amsterdam
Tel 020-7515000
Fax 020-7515099
www.cwinet.nl

Kenmerk:
CWI/2007/1242

Uw kenmerk:
2007/906

Contactpersoon:
drs. J.P.M. van Straaten

Doorkiesnummer:
020 - 7515225

Datum:
26 maart 2007

Direct faxnummer:
020 - 7515212

Betreft:

Conceptrapport 'Uitvoering Wet sociale werkvoorziening 2005'

Geachte heer Duymaer van Twist,

Onlangs deed u mij het conceptrapport 'Uitvoering Wet sociale werkvoorziening' toekomen met het verzoek om een bestuurlijke reactie.

Hierbij deel ik u mede dat het in het rapport opgenomen oordeel van de Inspectie, CWI geen aanleiding geeft om daarop een reactie te formuleren.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

drs. B. de Groot
Voorzitter Raad van Bestuur

Publicaties van de Inspectie Werk en Inkomen

2007

- R07/05 Uitvoering Wet sociale werkvoorziening 2005
- R07/04 Rondon machines
Certificering in het werkveld 'EG-richtlijn machines'
- R07/03 De waarde van vasthoudendheid
Integriteitszorg bij certificatie- en keuringsinstellingen
- R07/02 Betrokken bij kwaliteit
Borging deskundigheid bij certificatie- en keuringsinstellingen
- R07/01 Samenwerking tussen CWI en UWV bij aanvragen voor een WW-uitkering

2006

- R06/28 Duurzaamheid van re-integratie
Korte- en langetermijneffecten van re-integratie van arbeidsgehandicapten
- R06/27 Burger aan zet
Onderzoek naar de invloed van herbeoordeelde WAO-gerechtigden op hun re-integratie
- R06/26 Eerste contacten met de keten
Volgonderzoek naar de werkzoekende burger in de keten
- R06/25 Nabestaanden in beeld bij gemeenten
Beschikbaarheid en gebruik van gegevens van nabestaanden
- R06/24 De Wia-claim beoordeeld
Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen 2006 - 2008
- R06/23 UWV en Walvis
Zesde rapportage
- R06/22 Zorg om arbo
Werkveldonderzoek naar certificering van veiligheidskundigen, arbeids- en organisatiedeskundigen, arbeidshygiënist en bedrijfsartsen
- R06/21 Handhaving door de Sociale Verzekeringsbank in 2005
- R06/20 Wsw-indicatiestelling door CWI
- R06/19 De eerste stappen
Onderzoek naar de implementatie van het eerstelijnstoezicht op de Wet kinderopvang door de gemeenten in 2005
- R06/18 Zorgen voor bejegening
Onderzoek naar de wijze waarop UWV een zorgvuldige bejegening van WW- en ZW-gerechtigden en werkgevers nastreeft
- R06/17 Vreemdelingen aan het werk
Onderzoek naar de afgifte van tewerkstellingsvergunningen
- R06/16 Werken aan sociale activering
Onderzoek naar sociale activering als eerste stap naar re-integratie
- R06/15 Gedogen of handhaven
Jaarplan 2007
- R06/14 UWV en Walvis
Vijfde rapportage
- R06/13 Het CWI-systeem Sonar in de praktijk
- R06/12 De rol van de gemeenteraad bij de Wet werk en bijstand
- R06/11 Beoordeeld en bejegend
Onderzoek naar de wijze waarop UWV een zorgvuldige bejegening voor WAO- en Wia-gerechtigden nastreeft
- R06/10 Meesterschap, vakmanschap
Een onderzoek naar certificering in de werkvelden 'springmeesters' en 'gasdeskundigen tankschepen'

Jaarverslag 2005

- R06/09 Eén fase, één keten
De ondersteuning door CWI, UWV en gemeenten van werkzoekenden met een goede kans op werk
- R06/08 Uitvoering Wet sociale werkvoorziening 2004
- R06/07 Inzicht in kostenbesparing CWI
- R06/06 Over druk
Een onderzoek naar het functioneren van certificatie- en keuringsinstellingen in het werkveld drukapparatuur
- R06/05 Waar een wil is, is een BVG
Samenwerking van de ketenpartners bij de vorming van bedrijfsverzamelgebouwen
- R06/04 Controle in concurrentie
Uitvoering periodieke keuring en certificatie van kranen en liften
- R06/03 Samen dienstverleners
Onderzoek naar de dienstverlening aan klanten met meerdere uitkeringen
- R06/02 De controleschakel
Onderzoek naar de werking van de controleschakel in de handhavingsketen
- R06/01 Doelbinding en beveiliging in de keten van werk en inkomen
De beveiliging van Suwinet en de privacy van de burger

U kunt deze publicaties opvragen bij:

Inspectie Werk en Inkomen
Afdeling Strategie en communicatie

communicatie@iwiweb.nl
www.iwiweb.nl
Telefoon (070) 304 44 44
Fax (070) 304 44 45

Prinses Beatrixlaan 82
2595 AL Den Haag

Postbus 11563
2502 AN Den Haag

